

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputat. II. De principio individuationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

cidens, quia eorum unio est accidens. Et hoc verum existimo quantumvis accidens quod substantia existat, maxime connaturaliter, & per se ab ea petatur.

Unde calor facit unum per accidens cum igne, frigus cum aqua, intellectus & voluntas, si distinguantur, cum anima.

DISPUTATIO II.

De principio individuationis.

SECTIO PRIMA.

Vnde sumatur cuiusque rei unitas individualis.

I. **N**on est hic sermo de individuatione illa extrinsecâ desumptâ vel à loco, vel tempore, aut à causâ primâ, seu quod hic & nunc producat hoc individuum potius quam aliud: de hac enim diximus in Physicis, d. 31. cum de determinatione ad individuationem, ubi eam ut plurimum fieri diximus à causâ primâ. Quæstio ergo in præsentia procedit de aliâ individuatione nempe unde proveniat quod sint possibilia plura individua numero distincta in eadem specie.

Statu præsentis quæstionis.

II. Celebris hac in re est Thomistarum quorundam opinio asserentium omnem huiusmodi individuationem desumi à materiâ signatâ, seu tali accidentium apparatu quasi sigillatâ. Unde res nullum dicentes ordinem ad materiam, ut Angelos, dicunt non posse multiplicari solo numero, sicque non solum affirment Michaëlem, Gabrielem, & ceteros omnes Angelos, qui de facto sunt creati, differre specie, sed ulterius addunt, implicare duos Angelos solo numero diversos. Hanc etiam sententiam amplectuntur aliqui ex nostris, ut P. Grando 1. p. tr. 1. d. 4. in gratiam S. Thomæ, qui 1. p. qu. 51. ar. 4. huic opinioni nonnihil favere videtur, licet alij ipsum probabiliter explicent locutum solum esse de facto, non de possibili.

III. Contraria ergo sententia, nempe individuationem non desumi à materiâ taliter signatâ, & consequenter posse dari duo vel plura individua solum numero diversa in rebus quæ nullum dicunt ordinem ad materiam, duos Angelos ex. gr. est in scholis longè communior: eamque veram existimo. Ita noster Scotus in 2. d. 3. q. 7. Alensis 2. p. q. 20 memb. 6. ar. 1. & 2. Albert. Magnus 2. p. tr. 2. qu. 8. S. Bonav. in 2. d. 3. p. 1. ar. 2. qu. 1. Richard. in 2. d. 3. q. 1. ar. 5. Gabriel in 2. d. 3. q. 1. ar. 2. & ex Thomistis Capreolus in 2. d. 3. qu. 1. ar. 3. Ferrara 2. cont. Gent. c. 93. Ban. 1. p. q. 51. Molina 1. p. qu. 51. ar. 4. Suarez d. 5. Met. sect. 2. nu. 24. & 28. & 1. de Ang. c. 12. Valen. 1. p. d. 4. q. 1. ar. 3. 6. secunda sententia: Valqu. 1. p. d. 181. cap. 3. P. Hurt. d. 12. Met. 1. 3. nu. 12. P. Ariubal 1. p. d. 150. Tanner. 1. p. d. 5. q. 1. d. 5. n. 19. Arriaga d. 1. Met. 1. 3. à numero sexagesimo, & alij.

IV. Probatur primo: res enim variæ multiplicantur solo numero, quæ nullum dicunt ordinem ad materiam, ergo principium individuationis non potest adæquate desumi à materiâ, quod tamen est fundamentum contrariæ sententiæ. Antecedens probatur, idem enim Angelus habet successivè motus, ubicationes, intellectiones, & volitiones numero tantum distinctas, nec enim ullum est fundamentum asserendi Angelum dum postea in eodem loco movetur, aut quiescit, ubi antea quiescebat, & movebatur, habere motus aut ubicationes specie distinctas, priores autem, saltem naturaliter, reproduci non possunt, sed hæ res, purè spirituales cum sint, nullum dicunt ordinem ad materiam, ergo.

Dicunt, res illas individuari à subiecto eodem cui insunt. Contrâ primò, ergo materia signata non est principium adæquatum individuationis. Contrâ secundò, sicut accidentia spiritualia possunt individuari à subiecto spirituali, sicque multiplicari solo numero, cur non possunt subiecta ipsa spiritualia numero etiam distinguere? certe nulla assignari videtur posse ratio in quâ animus acquiescat. Contrâ tertio, plures formæ substantiales numero diversæ multiplicantur circa eandem partem materiæ, ergo individualis multiplicatio non sumitur à materiâ, sic enim singulis formis singulæ assignari deberent materiæ numero distinctæ. Contrâ quarto, nam potius forma deberet esse principium individuationis; forma enim est quæ distinguit, sicut & quæ constituit. Unde videmus in hominibus distinctionem numericam peculiari modo tribui animabus.

V. Licet ergo in respectivis ex termino specie diverso, quem respiciunt, sequatur specifica diversitas in ipsis rebus, ita ut nequeant non specie distinguere illa quæ respiciunt terminum specie diversum, & numero, ubi numerica diversitas est in terminis, (reducit enim in uno prædicatum specie vel numero distinctum, quod non reducitur in alio) at non sequitur è contrâ, respicit eundem terminum specie, vel numero, ergo non distinguitur specie vel numero, cum distinctio ex alijs capitibus desumi possit: multo minùs sequitur non distinguere numero, nisi per ordinem ad materiam.

VI. Secundo probatur conclusio: licet enim concederetur individuationem in rebus corporalibus desumi à materiâ signatâ, non tamen id sequitur in spiritualibus; nam etiam specifica diversitas in rebus corporalibus essentialiter respicit materiam, & tamen non propterea sequitur, res spirituales desumi posse distinguere specie: ergo sicut possunt hæ habere distinctionem specificam non emendicatam à materiâ, poterunt etiam habere numericam. Neque ulla est ratio, cur non possit individuatō alicujus rei desumi ab ipsamet re, seu res individuari formaliter à seipsâ.

VII. Probatur tertio: ipsa saltem materia, vel quantitas debet individuari intrinsecè à se, quidni ergo & aliæ res poterunt eodem modo individuari? nec enim est major ratio unius, quam alterius. Conf. nam accidentia numero diversa respiciunt eandem numero materiam, & quæ sunt in unâ, potuissent esse in aliâ, ergo non potest individuatō univèrsim desumi ab hac materiâ, vel quantitate. Et hinc etiam constat res nullum dicentes ordinem ad materiam, ut Angelos, posse multiplicari numero intra eandem speciem: si enim res quæ dicunt ordinem ad materiam, possunt diversæ numero respicere eandem materiam, ut constat, & eadem numero diversam, ergo signum est etiam accidentia ista, & formas substantiales materiales non individuari à materiâ sed à se, ergo & animæ, & res purè spirituales, individuantur similiter à seipsis, & non à materiâ, & consequenter poterunt multiplicari numero intra eandem speciem.

SECTIO

SECTIO II.

Objectiones contra nostram sententiam de principio individuationis.

I. Obijciunt auctoritatē Aristotelis.

Objicies primò Aristotelem, qui varijs locis, quæ videri possunt apud P. Fonseca tom. 2. l. 5. Met. c. 6. qu. 4. secl. 1. expressè docere videtur Intelligentias solo numero differre non posse quia carent materiâ. Sed, ut bene Fonseca citatus, Aristoteles in varijs erravit circa naturam Angelorum & rerum spiritualium; sicut inde conatur probare non posse esse nisi unum cælum, quia non est nisi unus Deus: hunc autem arguit non posse esse nisi unum, quia caret materiâ, quæ utraque ratio perinde probat intentum. Deinde, vul Aristoteles Intelligentias necessariò existere: ex quo infert, non esse possibiles duas numero tantum distinctas, sic enim de facto, inquit, existent plures hoc modo distinctæ: nam in per se necessariis idem est posse, & esse: quod argumentum nihilo verius est præcedente. Certum ergo est, Aristotelem, circa Angelorum naturam mirè fuisse hallucinatum, ac proinde illius auctoritatem hac in parte esse nullam.

Resp. Aristot. circa naturam Angelorum, mirè errasse.

II. Obij. res spirituales individuantur per suas essentias.

Obijcies secundò: rem spirituales absolutam individuari seipsa, cum enim materiam non habeat, nec ad eam dicat habitudinem, nihil est in eâ exco- gitabile quod addatur illius essentiae, & consequenter ratio ipsa specifica est individuat, ergo quot individua, tot species, & quot species tot individua, ergo nulla sunt numero tantum distincta. Sed contra, in omni enim re individuatō realiter identificatur cum essentia, seu ratione specifica, sicque secundum hoc res omnes, siue spirituales, siue materiales sint, essent distinctæ specie.

III. Quo sensu res spirituales individuantur per suas essentias.

Quando ergo dicunt rem spirituales individuari seipsa, vel sensus est, individuari ex vi suæ rationis specificæ formaliter, & tunc petitur principium, hoc enim est quod quærimus, nec ulla ratio assignari potest cur sicut in alijs rebus, ita & in his individuatō distinguatur nequeat ratione à conceptu specifico: si verò per rem spirituales individuari seipsa, solum velit quis individuari per suam entitatem realem, hoc non arguit non posse dari duas res spirituales solo numero distinctas, magis quam duas res corporeas.

IV. Obij. non implicat res spirituales creatas, cuius individuatō sit ejus essentia.

Obijcies tertio: non implicat natura aliqua creatæ, cujus individuatō sit formalissimè ejusdem essentia; de facto enim hoc cernimus in naturâ Divinâ: quidni ergo dicamus naturas Angelicas omnes esse hujusmodi, sicque omnes distinguuntur specie. Contra primò, non magis implicat hoc contradic- tionem in rebus corporeis, ergo omnes etiam res corporeæ distinguuntur specie. Contra secundò, eodem modo arguere quis posset, non implicare creaturam, quæ non adducat aliam ejusdem generis, tal- tem subalterni secum, seu quæ sit immultiplicabilis genere, sicut dicunt adversarij non implicare crea- turam, quæ sit immultiplicabilis specie: ergo Angeli omnes erunt non specie tantum, sed genere diversi. Responderetur ergo tum ob hæc hujusmodi creaturam repugnare, tum quia nulla ratio ostendi potest, cur alta ei similis dari non possit.

V. Ex eo quod repugnet duo Dij, non repugnant duo Angeli numero distincti.

Quod verò addunt de naturâ Divinâ, manifesta est disparitas, ipse enim conceptus Dei infert secum unitatem numericam in naturâ, plures enim Dij sunt Chimææ ob varia inconvenientia, quæ ex hac multiplicitate sequerentur: at verò quod duo vel plures Angeli existant numero distincti, quid incom- modi? Deinde, alia est disparitas inter Naturam Di-

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

vinam & creatam: sicut enim propterea dicunt om- nes repugnare duos vel plures Deos specie aut ge- nere distinctos, quia est de essentia Dei habere se- cum identificatam omnem perfectionem Divinam, ita & ob eandem rationem repugnabunt duo nume- ro tantum distincti.

SECTIO III.

Peculiaris difficultas circa principium indi- viduationis.

Objicies quartò: differentia ultima, seu indivi- duatio in Angelis est operativa, ergo est de ra- tione & conceptu specifico; operativum enim quæ- tale, spectat ad speciem. Antecedens probatur, unus enim Angelus ut differt, ab alio secundum ultimum illud in quo differt, est operativus, quivis enim An- gelus est intellectivus sui per suam substantiam, & hoc unicuique est proprium, ita ut alteri non com- petat, ergo.

I. Obij. ultima differentia est operativa, ergo perinet ad rationem speciem.

Contra primò, hinc enim sequeretur omnes a- nimas rationales distinguere specie, cum secundum ultimam sui differentiam sint etiam operative. Con- trâ secundò, sequeretur eodem modo duos quoscun- que colores, & species eorum impressas differre spe- cie, nam juxta communioem sententiam unus co- lor quantumcunque similis alteri, non potest produ- cere speciem impressam alterius; similiter species impressa unius albedinis non potest producere vi- sionem alterius, quantumvis fingatur similis; ergo omnes omnino colores & species impressæ distin- guentur specie.

II. Contra, hinc sequitur omnes animas, & colores distinguere specie.

Resp. itaque, non omne illud spectare ad ratio- nem speciem, formaliter loquendo, quod est ope- rativum, seu principium alicujus operationis; res e- nim quævis physica est realiter loquendo principium cujusvis operationis physice: tribuendo autem sin- gula singulis, ratio generica principij est principium formale operationis alicujus, ut genere differt ab a- lia, ratio specifica, ut specie, ratio demum individua- lis ut numero. Sic in Angelo principium reale com- pletum cujus numero intellectiois ut quatuor ex, gr. est hic numero Angelus intellectivus ut quatuor, principia verò formalia illius sunt plura ratione di- stincta: ut enim est intellectio, principium illius est An- gelus ut intellectivus; in quantum est intellectio ut quatuor, principium ejus est Angelus quatenus in- tellectivus ut quatuor, ut demum est talis intellectio Angelice, ut quatuor, principium illius est Angelus ut hic nu- mero intellectivus ut quatuor. Realiter tamen lo- quendo, non potest ullum prædicatum non esse o- perativum, imò operativum totius, actionis, cum rea- liter omnia identificentur.

III. Tribuendo, singula sin- gulis quæ- nam sint prin- cipia formalia o- perationum.

Dices; hic numero Angelus est intellectivus sui modo dicto, & alius sui, ergo unus habet prædicatum aliquod quod alter non habet, ergo sunt dissimiles, ergo non sunt ejusdem speciei. Contra, nam secun- dum hoc plurima quæ censentur passim differre tan- tum numero, imò ferè omnia differunt specie, cum aliqua dissimilitudo inter omnia penè reperitur. Et ut omitam exempla jam posita, ignis A est produ- ctivus omnium ignium præterquam sui, & ignis B similiter, sicque in uno relucet prædicatum, quod non relucet in alio, & è contra: ergo inferre quis eo- dem modo posset, illos, & consequenter omnes ignes differre specie.

Principium reale, & formalis in- tellectionis Angelice.

IV. Vel duo An- geli possunt differre solo numero, vel res propè omnes differ- rent specie.

Licet ergo reperitur aliqua dissimilitudo inter quævis duo individua, cum unum quodque aliquid in se includat diversum ab alio, non tamen differunt specie, nec ad convenientiam speciem requiritur

V. Non quævis dissimilitudo constituit distinctionem speciem.

omnimoda similitudo, ut dictum est in libris de Anima disp. 5. sect. tertia. Ratio autem ulterior hujus est, quia differentia individualis verè spectat ad perfectionem substantialem cujusque rei, estque verum ac proprium illius prædicatum substantiale, & aliquo modo quidditativum ac proinde cum quævis duo individua habeant diversam differentiam individua-lem, verè erunt aliquo modo dissimilia.

VI.
Dices, differ-
entia indi-
vidualis vo-
catur acci-
dentalis.

Quo sensu
differentia
individualis
vocatur
materialis,
& accidentalis.

Dices; differentiam individua-lem vocari acciden-
talem, materialem &c. item de individuis dicunt Philo-
sophi non dari scientiam, ergo non continet differen-
tia individualis perfectionem; & consequenter nec
facere potest dissimilitudinem inter duo: si ergo sint
dissimilia, provenit dissimilitudo illa à ratione spe-
cificâ. Resp. quidquid sit de his modis loquendi, cer-
tum esse, differentiam individua-lem esse quid spe-
ctans ad veram & realem constitutionem cujusque
individui, & realiter in eo inveniri identitatem
cum aliis prædicatis. Quando ergo differentia indi-
vidualis vocatur materialis, accidentalis &c. non intel-
ligitur non esse de substantiâ rei cujus est differen-
tia, sed solum est materialis & accidentalis in ordine

ad scientiam humanam: homines enim parum cu-
rant notitiam differentiarum individualium, utpote
quæ & innumeræ sunt, & occultæ, ac propterea si-
stunt Philosophi in prædicato aliquo omnibus com-
muni. Angeli tamen intuitivè res cernentes, ipsas
etiam differentias individuales perfectè cognoscunt.

Tertia hac in re sententia affirmat individuari res
omnes ex respectu quem habent ad circumstantias
determinatas talis loci ac temporis, in quibus con-
naturaliter res quæ primò producitur: ita Vasq. Tom.
1. in 3. p. disp. 74. c. 7. & alij. Dicunt ergo hi aucto-
res in tali tempore non esse possibile nisi unum ali-
quod individuum talis speciei, unum scilicet homi-
nem, unum leonem, unum equum &c. tum quia
alioqui sequeretur, Deum esse causam peccati, si
determinaret ad individuationem, tunc etiam quia
nisi dicatur aliquem effectum pro tali solum deter-
minato tempore esse possibilem, sequeretur posse
eandem rem naturaliter produci. Hanc senten-
tiam latè impugnavi in Physicis, disp. 31. nec o-
pus est hîc quidquam adjungere. Videantur ibi
dicta.

VII.
Individua-
tio non su-
mitur à cir-
cumstantiis
loci, ac tem-
poris.

DISPUTATIO III.

De Vero & Falso: Bono & Malo.

SECTIO PRIMÆ.

Quid sit verum Transcendentale.

I. DE his duobus attributis fusiſſimè inter alios
P. Hurtado d. 7. Met. per totam, ubi pluri-
mos latè etiam de his tractantes citat. Sed
res est parvi momenti, ac proinde breviter eam ex-
pediemus.

II. Mihi hac in parte placet quod dicit Aureolus in
1. dist. 19. ar. 2. & sequuntur plurimi ex recentiori-
bus. Dicit ergo hæc sententia Verum transcendentale,
quod est attributum Entis in hoc consistere, quod
sit ens in quantum fundat negationem Entis apparen-
tis sic verum aurum est, quod non est aurum solum
apparens, seu aurichalcum, verus ignis, qui non est
pictus &c. Hæc videtur sententia S. Augustini l. 2.
Soliloq. c. 5. ubi ait, Verum esse id, quod est, non autem id
quod videtur, aut quod tale est quale videtur. Sicut ergo
Ens, quæ Ens, opponitur, non enti, ita Ens quæ verum,
opponitur Enti apparenti, ipsumque excludit.

III. Explicatur hæc sententia: nihil omnino est seu
nullum ens, quod non habeat hunc conceptum Ve-
ri; esto enim sub una ratione possit esse solum appa-
rens, sub aliâ tamen semper est Verum: sic aurichal-
cum, licet sit aurum solum apparens, est tamen verum
aurichalcum; & ignis pictus, licet sit ignis solum ap-
parens, est tamen vera pictura: ac proinde nulla
omnino res est quæ hoc sensu non habeat veritatem
transcendentalem. Unde, secundum hunc modum
explicandi veritatem transcendentalem, etiam nul-
lus intellectus esset possibilis, res tamen essent eodem
modo veræ, quo sunt: aurum siquidem in eo casu
tam esset verum aurum, & fundaret negationem au-
richalci, seu auri tantum apparentis, ac modò fun-
dat, cum rationem illam verè à se & essentialiter ex-
cludat. Ipso facto tamen quod hoc aurum sit verum,
& sit intellectus aliquis possibilis, est etiam aptum
cognosci cognitione verâ, seu conformi suæ na-
turæ.

IV. P. Suarez d. 8. Met. sect. 7. num. 24. P. Hurt. hîc &

plurimi ex recentioribus alio modo explicant veri-
tatem transcendentalem, nempe ut idem sit verum
ac cognoscibile, estque probabilis veritatis acceptio.
Prior tamen modus explicandi veritatem transcen-
dentalem videtur probabilior: hæc quippe veritas
est aliquo modo posterior illâ, eamque supponit, er-
go potius illa est vocanda veritas transcendentalis,
quàm hæc, utpote enti, ut ita dicam, vicinior. Sed
quæstio est de modo loquendi, nec est cur ei decla-
randæ diutius immoremur.

V. Veritas secundum posteriorem hunc illam expli-
candi modum, de quo ex aliâ occasione dictum est
etiam in Logica disp. 2. sect. 2. est duplex, extrinseca
& intrinseca. Veritas, seu cognoscibilitas extrinseca est
denominatio rei cuique proveniens à cognitione
possibili: sicut enim actualis cognitio rem denomi-
nat actu cognitam, ita cognitio possibilis eandem
denominat cognoscibilem. Cognoscibilitas, seu ve-
ritas intrinseca, (idem est de amabilitate) est apti-
tudo quam res quævis ex se, & prædicatis suis intrin-
secis habet ad terminandam cognitionem, & rela-
tio quædam transcendentis ad eam ut possibilem:
unde, intellectu vel voluntate implicante, non mi-
nus implicaret res, quàm implicat materia implican-
te formâ, aut è contrâ. Ubi tamen cognitio non di-
stinguitur à re cognitâ, ut in cognitione Divina res-
pectu sui, & in actibus creatis reflexivis supra seip-
sos, nulla est relatio, quia nulla est distinctio.

Dices contra illud quod asseruimus num. 4. & 5.
nempe, verum & cognoscibile converti; dices, in-
quam, etiam falsa cognosci: ergo veritas & cognos-
cibilitas non sunt idem. Resp. etiam falsa habere
veritatem transcendentalem, seu vim terminandi ac-
tum intellectus, sicque præsentantur falsa ut sunt
vera, seu cognoscibilia, & apta ut sint objectum in-
tellectus. Nullum autem falsum, ut falsum, potest
esse objectum actus scientifici: nam ut rectè S. Au-
gustinus l. 15. de Trin. cap. 10. initio, Nemo falsa no-
vit, nisi cum falsa esse novit. Verum est enim quod illa
falsa sint.

V.
Cognoscibi-
litas est di-
plex, extrin-
seca, & in-
trinseca.

VI.
Falsa habent
veritatem
transcenden-
talem.

Falsum ut
falsum no-
quit esse ob-
jectum actus
scientifici.